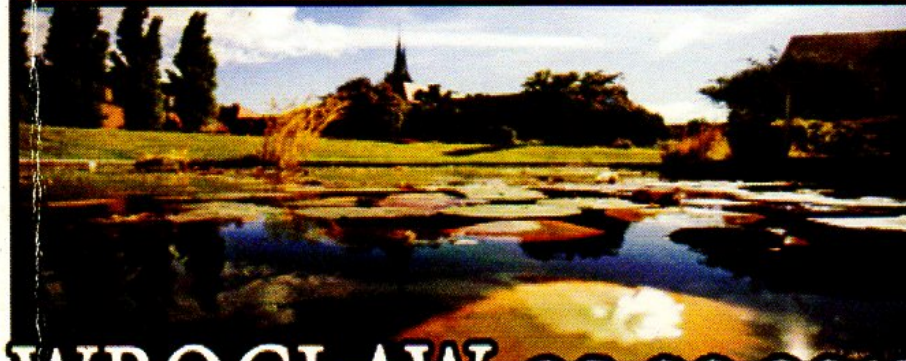
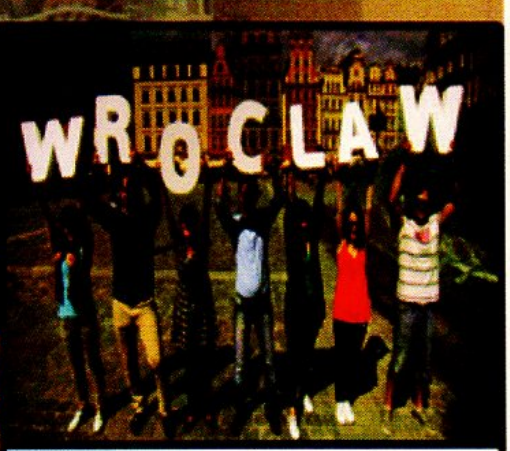
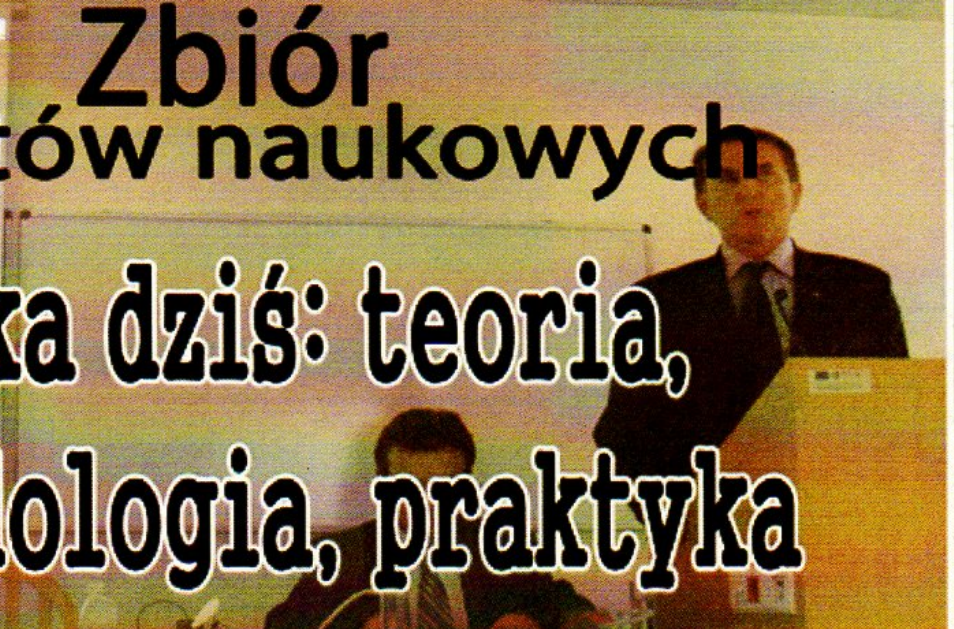

Zbiór
raportów naukowych

Nauka dziś: teoria,
metodologia, praktyka

WROCLAW 28.09.2013 - 30.09.2013

Гончарова О.А.

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської мови
Мелітопольського державного
педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті надається детальний аналіз результатів проведеного експериментального дослідження щодо виявлення рівня готовності майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності.

Annotation. The article deals with the detailed analysis of the results of the research work, aimed at the levels of future foreign language teacher's readiness for the innovative activity.

Ключові слова/Keywords: інновація/innovation, інноваційна діяльність/innovative activity, майбутній вчитель/future teacher, іноземна мова/foreign language, експеримент/experiment.

Дослідно-експериментальна робота з вивчення стану готовності майбутніх учителів іноземної мови до інноваційної діяльності здійснювалась на базі соціально-гуманітарного факультету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Загальна кількість студентів 3-5 курсів, які взяли участь в експерименті, становить 266 осіб. До контрольної групи увійшли 134 студента, експериментальної – 132 студента (по 6 академічних груп) вищеназваного навчального закладу. Також було проведено опитування вчителів іноземної мови м. Мелітополя, Мелітопольського району та м. Рівне, Рівненського району щодо їхнього ставлення до педагогічних інновацій. В експерименті взяли участь 104 респонденти. Отримані результати враховувались у плануванні подальшої експериментальної роботи.

Узагальнення відповідей дало змогу виділити основні проблеми, які хвилюють учителів іноземної мови: ставлення до вчителів як до соціальної категорії, статус іноземної мови серед інших навчальних дисциплін, змістове наповнення курсу, матеріально-технічне й методичне забезпечення, питання навчання, виховання та розвитку учнів на уроках іноземної мови. Однією з найсуттєвіших проблем сучасної української освіти респонденти назвали питання впровадження інновацій в процес навчання іноземної мови та організації належної підготовки вчителів. На думку респондентів, сучасний випускник вищого педагогічного навчального закладу вважається професійно компетентним фахівцем, якщо він має такий рівень психолого-педагогічної та фахової підготовки, за якого може впевнено реалізовувати власну готовність до професійної діяльності, швидко орієнтуватися в ситуації, відбирати технології, оптимальні та адекватні умовам навчання, проявляти новаторство в роботі [1, с.102].

За результатами опитування вчителів було виділено найефективніші джерела підвищення статусу іноземної мови серед інших шкільних предметів. Більшість вчителів ключем до розв'язання проблем, пов'язаних із популяризацією іноземної мови серед школярів, вважають поліпшення матеріально-технічного забезпечення школи. Другу позицію вчителі іноземної мови відвели власній творчо-інноваційній діяльності. На третьому місці – забезпечення вчителів сучасною навчальною та методичною літературою. Крім того, більшість вчителів (49,4%) вказали на той факт, що проблема впровадження педагогічних інновацій у навчально-виховний процес є на часі дуже актуальною; 31% – вважають її скоріш актуальною, ніж ні; 19,6% – байдуже ставляться до означеної проблеми. Щодо ініціатора впровадження педагогічних інновацій, то останнім, на думку 33,8% вчителів, повинна стати адміністрація школи, 31,2% – вчитель, 28,6% – місцевий (районний) відділ освіти, 4,2% та 2,2%, відповідно, батьки та учні.

Наведені дані свідчать про те, що вчителі усвідомлюють потребу в оновленні навчально-виховного процесу в школі взагалі та підвищенні якості навчання іноземної мови зокрема, але, водночас, саме педагогічна діяльність вчителів іноземної мови є недостатньо зосередженою на проблемах упровадження педагогічних інновацій у навчально-виховний процес.

Аналізуючи отримані результати, можна зробити висновок, що існує певний взаємозв'язок: учителі іноземної мови відчують гостру потребу у професійному самовдосконаленні, мають стійке бажання займатися пошуково-дослідницькою діяльністю, але зовсім не відчують себе готовими до впровадження нововведень у навчально-виховний процес. Відповідаючи на відкрите запитання про шляхи підвищення якості викладання іноземної мови у загальноосвітній школі, респонденти запропонували наступні: більшість респондентів очікують зовнішніх змін (34,8%), але вчителі усвідомлюють необхідність власної активності, бажають її проявити (19,5%). Відчуючи відповідальність за процес та результат впровадження нововведень у навчально-виховний процес, вчителі іноземної мови все ж таки не бажають працювати в творчих групах (лише 1,5% дали позитивну відповідь) та співпрацювати з науковим консультантом (1,5%) [1, с.103].

На часі вчитель, що залучається до інноваційної діяльності, поставлений перед необхідністю подолання певних бар'єрів, які виникають на шляху впровадження інновацій. За результатами дослідження високий відсоток респондентів мають стійкі інноваційні стереотипи, вважають зовнішні умови суттєвим бар'єром для змін у власній роботі.

Найголовнішим бар'єром на шляху впровадження інновацій в процес викладання іноземної мови шкільні вчителі назвали низьку поінформованість про нововведення (31,8%) (когнітивний компонент готовності до інноваційної діяльності). Це говорить про те, що педагоги усвідомлюють недостатність теоретичної бази з педагогічної інноватики, недоступність інформації про новації. Друге місце посідає нерозвиненість дослідницьких умінь (19,6%), що свідчить про бажання займатися пошуково-дослідницькою діяльністю, але практика для її здійснення є недостатньою. Це підтверджує той факт, що серед стимулюючих факторів – головну позицію вчителі іноземної мови відвели створенню належних умов роботи та надання педагогам можливості експериментувати (43,6%). Таким чином, більшість вчителів вияви-

ли бажання працювати з нововведеннями, але наголосили на необхідності розробки системи ефективної підготовки педагогів до інноваційної діяльності.

У відповідях на відкрите запитання “Як Ви розумієте сутність поняття “інноваційна діяльність вчителя іноземної мови?” 30,1% респондентів не розкрили специфіки інноваційної діяльності, 25,7% – вказали лише прізвища вчителів іноземної мови м. Мелітополя, м. Рівне та відповідних областей, не описуючи суті їх новаторського досвіду, ступеня його новизни та можливості використання у власній практиці, що свідчить про невисоку обізнаність з проблемами інноваційно-педагогічної діяльності. 20,2% вчителів взагалі не дали відповіді на це запитання. 14,2% – вказали на доробки вітчизняних та зарубіжних вчених, використання їх досвіду у власній роботі; 9,8% респондентів розглядають інноваційну діяльність як внесення власних елементів в авторські методики викладання іноземної мови.

Вчителі іноземної мови вказали на відсутність інформації про нововведення, а найважливішим умінням виділили вміння з нею працювати. Більшість почувається неготовою до нововведень, має низький рівень теоретичних знань щодо інноваційної діяльності. Це ще раз підтверджує правильність низки виявлених нами тенденцій, які свідчать про низький рівень готовності вчителів іноземної мови до інноваційної діяльності: домінування конформної позиції (прагнення давати соціально бажані відповіді на запитання), неусвідомлена потреба введення педагогічних інновацій на рівні власної педагогічної практики, низька гуманістична центрація педагогічної діяльності, інтерес до експериментально-дослідної роботи, але відсутність належної підготовки до її здійснення, поверхневі знання сучасних педагогічних нововведень, недостатня розвиненість рефлексивних умінь (одержані нами результати узгоджуються з даними експериментальних досліджень Т.М.Демиденко [2], О.Г. Козлової [3]).

Перспективою для подальшого дослідження є той факт, що результати опитування вчителів іноземної мови можуть бути враховані нами для встановлення критеріїв, за якими визначається стан готовності майбутніх учителів до інноваційної діяльності в контрольній та експериментальній групах.

Література:

1. Гончарова О.А. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності / О.А.Гончарова. – Дис... канд. пед. наук: 13.00.04. – К., 2008. – 221 с.
2. Демиденко Т.М. Підготовка майбутніх учителів трудового навчання до інноваційної педагогічної діяльності / Т.М.Демиденко. – Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. – Ч., 2004. – 220 с. – Бібліогр.: с. 191-209.
3. Козлова О.Г. Підготовка вчителя до інноваційної діяльності в системі післядипломної освіти / О.Г.Козлова. – Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. – К., 1999. – 235 с. – Бібліогр.: с. 162-178